

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 7. maja 2020*

„Pritožba – Državne pomoči – Regionalne pomoči jeklarski industriji – Sklep o razglasitvi nezdružljivosti pomoči s skupnim trgom – Pojem ‚državna pomoč‘ – Prednost – Merilo zasebnega udeleženca – Očitna napaka – Dokazno breme – Meje sodnega nadzora“

V zadevi C-148/19 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 19. februarja 2019,

BTB Holding Investments SA s sedežem v Luxembourg (Luksemburg),

Duferco Participations Holding SA s sedežem v Luxembourg (Luksemburg),

ki ju zastopajo J.-F. Bellis, R. Luff, M. Favart in Q. Declève, avocats,

pritožnici,

drugi stranki v postopku sta

Evropska komisija, ki jo zastopata V. Bottka in G. Luengo, agenta,

tožena stranka na prvi stopnji,

Foreign Strategic Investments Holding (FSIH),

intervenientka na prvi stopnji,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi P. G. Xuereb, predsednik senata, A. Arabadjiev (poročevalec) in A. Kumin, sodnika,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

- 1 Družbi BTB Holding Investments SA (v nadaljevanju: BTB) in Duferco Participations Holding SA (v nadaljevanju: DPH) s pritožbo predlagata razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 11. decembra 2018, BTB Holding Investments in Duferco Participations Holding/Komisija (T-100/17, neobjavljena, EU:T:2018:900; v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to zavrnilo njuno tožbo za razglasitev delne ničnosti Sklepa Komisije (EU) 2016/2041 z dne 20. januarja 2016 o državni pomoči SA.339262013/C (ex 2013/NN, 2011/CP), ki jo je Belgija odobrila skupini Duferco (UL 2016, L 314, str. 22; v nadaljevanju: sporni sklep).

Dejansko stanje

- 2 Splošno sodišče je dejansko stanje spora predstavilo v točkah od 1 do 21 izpodbijane sodbe, za potrebe tega postopka pa ga je mogoče povzeti, kot sledi.
- 3 Skupina Duferco proizvaja in prodaja jeklo. Prisotna je v približno petdesetih državah po svetu. Leta 2009 so bile dejavnosti navedene skupine v Evropi osredotočene predvsem na Belgijo in Italijo. Ta skupina je bila med drugim dejavna tudi v Švici, Luksemburgu in Franciji.
- 4 Skupina Duferco je v Belgiji začela delovati leta 1997 in je do leta 2002 kupila različne jeklarske obrate. Navedena skupina je imela na podlagi tega vala prevzemov v Belgiji tri glavne hčerinske družbe, in sicer Duferco Clabecq, Duferco La Louvière in Carsid.
- 5 Konsolidacija trgovinskih dejavnosti skupine Duferco je potekala v družbi Duferco Industrial Investment (v nadaljevanju: DII), ki jo je nasledila družba DPH. Na čelu skupine Duferco je BTB, matična družba skupine, ki je nasledila družbo Bolmat Holding Limited (v nadaljevanju: Bolmat) ter družbi Ultima Holding Ltd in Ultima Partners Ltd (v nadaljevanju skupaj: Ultima), nekdanji matični družbi družbe DPH.
- 6 Skupina Duferco je leta 2006 sklenila strateško partnerstvo z rusko skupino Novolipetsk (v nadaljevanju: skupina NLMK). Namen tega partnerstva je bil izkoristiti prisotnost NLMK v predhodnih členih jeklarske verige (dobava surovin in proizvodnja polizdelkov). To partnerstvo se je oblikovalo kot udeležba matične družbe skupine NLMK v enem od holdingov skupine Duferco, in sicer v Steel Invest & Finance (Luxembourg) SA (v nadaljevanju: SIF). V družbi SIF so bila zbrana številna sredstva skupine Duferco, med njimi družb Duferco Clabecq, Duferco La Louvière in Carsid. Ameriška veja skupine Duferco, in sicer Duferco US Investment Corp. (v nadaljevanju: Duferco US) in njena hčerinska družba Duferco Farrell Corp. (v nadaljevanju: Farrell), je bila konec leta 2006 prav tako vključena v družbo SIF. Sporazum med skupinama Duferco in NLMK je bil potrjen 18. decembra 2006 in matična družba skupine NLMK je pridobila 50-odstotni delež družbe SIF.
- 7 Strateško partnerstvo med skupino Duferco in skupino NLMK je prenehalo med poletjem leta 2011. Skupini sta si razdelili sredstva družbe SIF.
- 8 Novembra 2011 je belgijski dnevnik objavil več člankov, v katerih je bilo navedeno, da je Région wallonne (regija Valonija, Belgija) skupini Duferco od leta 2003 nudila finančno pomoč, ne da bi o tem obvestila Evropsko komisijo. Po navedbah navedenega dnevnika je regija Valonija marca 2003 ustanovila finančni holding, Foreign Strategic Investments Holding SA (FSIH), ki je hčerinska družba Société wallonne de gestion et de participations (valonska družba za upravljanje in finančno udeležbo, Sogepa), za vlaganje v družbe navedene skupine s sedežem zunaj Belgije ali celo Evropske unije.
- 9 Komisija je na podlagi teh člankov v dopisu z dne 29. novembra 2011 od Kraljevine Belgije zahtevala, naj ji pošlje dodatne informacije v zvezi z naravo finančne podpore, ki naj bi jo regija Valonija dodelila skupini Duferco med letoma 2003 in 2011.

- 10 Komisija je z dopisom z dne 16. oktobra 2013 Kraljevino Belgijo obvestila o svoji odločitvi, da bo v zvezi s temi ukrepi finančne pomoči začela postopek na podlagi člena 108(2) PDEU. Komisija je zadevne stranke pozvala, naj predložijo svoje pripombe o zadevnih ukrepih.
- 11 Iz vseh informacij, ki jih je Kraljevina Belgija sporočila Komisiji, izhaja, da je družba FSIH med letoma 2003 in 2011 večkrat posredovala v korist skupine Duferco v skupnem znesku 517 milijonov EUR.
- 12 Pri enem od teh posredovanj, imenovanem „prvi ukrep“ ali „ukrep št. 1“, je šlo za prenos 49,9-odstotnega deleža, ki ga je družba FSIH od leta 2003 imela v družbi v Duferco US, v korist družbe DII leta 2006. Do te odsvojitve deleža je prišlo v okviru pogajanj, ki so potekala pred vstopom skupine NLMK v skupino Duferco prek družbe SIF, pri čemer je skupina NLMK izrazila željo, da bi vse delnice družbe Duferco US nadzirala družba SIF. Tako je družba FSIH, da bi izstopila iz družbe Duferco US, 14. junija 2006 družbi DII odobrila nakupno opcijo za njene delnice v družbi Duferco US, pri čemer je bila ta opcija nato prenesena na družbo Ultima, ki jo je uveljavila in za 125,85 milijona ameriških dolarjev (USD) (približno 95 milijonov EUR) odkupila celoten delež družbe FSIH v družbi Duferco US.
- 13 Skupina Duferco je s tem 12. decembra 2006 postala edina lastnica družbe Duferco US, in to le nekaj dni preden je formalizirala svoje strateško partnerstvo s skupino NLMK.
- 14 Pri drugem od posredovanj družbe FSIH v korist skupine Duferco, imenovanem „drugi ukrep“ ali „ukrep št. 2“, je šlo za prenos 25-odstotnega deleža, ki ga je družba FSIH od leta 2003 imela v družbi DPH, v korist družbe Bolmat, nekdanje matične družbe skupine Duferco, ki jo je nasledila družba BTB, leta 2006. Ta odstop deleža je bil posledica volje družbe FSIH, da izstopi iz družbe DPH. Tako je družba FSIH 14. junija 2006 družbi Bolmat odsvojila svoj celoten delež v družbi DPH za 105,42 milijona USD (približno 84 milijonov EUR).
- 15 Pri tretjem od teh posredovanj, imenovanem „četrti ukrep“ ali „ukrep št. 4“, je v bistvu šlo za odobritev posojila *in fine* v višini 100 milijonov EUR na podlagi dveh pogodb, podpisanih septembra in decembra 2009, družbi Ultima, nekdanji matični družbi skupine Duferco, ki jo je nasledila družba BTB. To posojilo je bilo dano v dveh delih, prvi v višini 30 milijonov EUR septembra 2009, drugi v višini 70 milijonov EUR pa decembra 2009. Obrestna mera za posojilo je bila določena na 12-mesečni EURIBOR, povišan za 75 bazičnih točk, tako da je ob sklenitvi pogodbe znašala 2,052 %. Po informacijah, ki jih je predložila Kraljevina Belgija, je bila ob sprostitvi prvega dela dejansko uporabljena obrestna mera 2,04 %, ob sprostitvi drugega pa 1,99 %.
- 16 Glede na prenehanje strateškega partnerstva med skupino Duferco in skupino NLMK leta 2011 in kot sta se ti skupini dogovorili, je bilo to posojilo v celoti predčasno vrnjeno 30. junija 2011.
- 17 Komisija je 20. januarja 2016 sprejela sporni sklep.
- 18 Komisija je najprej glede ukrepa št. 1 presodila, da je bila družba DII zaradi pogojev, pod katerimi je bila izvedena prodaja deleža družbe FSIH v družbi Duferco US, postavljena v ugodnejši položaj kot njeni konkurenti, saj ne bi noben zasebni vlagatelj privolil v prodajo deleža v družbi Duferco US pod enakimi pogoji, in da ta prednost pomeni državno pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgom.
- 19 Komisija je presodila, da bi moral biti delež družbe FSIH v družbi Duferco US ocenjen na 141,09 milijona USD, tako da je zaradi odsvojitve za 125,85 milijona USD pomoč družbi DII znašala 15,24 milijona USD (približno 11,58 milijona EUR).

- 20 Komisija je nato glede ukrepa št. 2 prav tako presodila, da je bila družba Bolmat zaradi pogojev, pod katerimi je bila izvedena prodaja deleža družbe FSIH v družbi DPH, postavljena v ugodnejši položaj kot njeni konkurenti, saj ne bi noben zasebni vlagatelj privolil v prodajo svojega deleža v družbi DPH pod enakimi pogoji, in da ta prednost pomeni državno pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgovom.
- 21 Komisija je presodila, da bi moral biti delež družbe FSIH v družbi DPH ocenjen na 131 milijonov USD, tako da je zaradi odsvojitve za 105,42 milijona USD pomoč družbi Bolmat znašala 25,58 milijona USD (približno 20,36 milijona EUR).
- 22 Komisija je nazadnje glede ukrepa št. 4 presodila, da je bila družba Ultima zaradi pogojev, pod katerimi je družba FSIH družbi Ultima odobrila posojilo v višini 100 milijonov EUR, postavljena v ugodnejši položaj kot njeni konkurenti, saj ne bi noben zasebni vlagatelj privolil v odobritev posojila pod enakimi pogoji, in da ta prednost pomeni državno pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgovom. Po njenem mnenju bi bilo treba za posojilo uporabiti obrestno mero 12-mesečni EURIBOR, povišan za 220 bazičnih točk, torej 3,502 %.
- 23 Ker je bilo junija 2011 dogovorjeno predčasno vračilo posojila, je Komisija na podlagi poenostavljenega izračuna diskontiranja ocenila, da je znesek pomoči v korist družbe Ultima za to posojilo znašal približno 2,08 milijona EUR.

Sporni sklep

- 24 Izrek spornega sklepa določa:

„Člen 1

Naslednji ukrepi, ki jih je [Kraljevina] Belgija izvedla v nasprotju s členom 108(3) [PDEU], pomenijo državno pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgovom:

(a) prodaja deleža v družbi [Dufenco US] družbi [DII] za znesek 11 581 700 EUR;

(b) prodaja deleža v družbi [DPH] [družbi Bolmat] za znesek 20 362 464 EUR;

[...]

(d) posojilo za družbo [Ultima] načeloma v znesku 2 082 723 EUR, kolikor je obrestna mera za posojilo nižja od 3,502 %;

[...]

Člen 2

1. [Kraljevina] Belgija od neposrednih upravičencev ali njihovih pravnih naslednikov izterja nezdružljivo pomoč iz člena 1.

[...]“

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 25 Družbi BTB in DPH sta 14. februarja 2017 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložili tožbo za razglasitev delne ničnosti spornega sklepa.

- 26 Družba FSIH je z vlogo, ki jo je v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila 12. junija 2017, predlagala, naj se ji dovoli intervencija v podporo predlogom družb BTB in DPH.
- 27 Družbi BTB in DPH sta v utemeljitev navedene tožbe navedli osem tožbenih razlogov. Trije od teh tožbenih razlogov so se nanašali na ukrep št. 1, trije na ukrep št. 2, zadnja dva pa na ukrep št. 4.
- 28 Glede ukrepa št. 1 sta se prva dva razloga v bistvu nanašala na neobstoj prednosti, povezane s pogoji, pod katerimi je družba FSIH družbi DII odsvojila svoj delež v družbi Duferco US. Tretji navedeni razlog se je v bistvu nanašal na razne napake pri določitvi zneska zadevne pomoči.
- 29 Glede ukrepa št. 2 sta se prva dva razloga v bistvu prav tako nanašala na neobstoj prednosti, povezane s pogoji, pod katerimi je družba FSIH družbi Bolmat odsvojila svoj delež v družbi DPH. Tretji navedeni razlog se je v bistvu nanašal na razne napake pri določitvi zneska zadevne pomoči.
- 30 Glede ukrepa št. 4 sta se oba navedena razloga v bistvu nanašala na neobstoj prednosti, povezane s pogoji, pod katerimi je družba FSIH odobrila posojilo družbi Ultima.
- 31 Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo zavrnilo tožbo družb BTB in DPH.

Predlogi strank pred Sodiščem

- 32 Družbi BTB in DPH Sodišču predlagata, naj:
- izpodbijano sodbo razveljavi in zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču ter
 - Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 33 Komisija Sodišču predlaga, naj:
- primarno, pritožbo zavrne kot neutemeljeno;
 - podredno, zavrne tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa ter
 - družbama BTB in DPH naloži plačilo stroškov, nastalih pred Sodiščem.

Pritožba

Dopustnost

- 34 Komisija zatrjuje nedopustnost pritožbe v celoti, ker naj bi bila ta preveč abstraktna.
- 35 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz člena 256(1), drugi pododstavek, PDEU, člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije ter člena 168(1)(d) in člena 169(2) Poslovnika Sodišča izhajajo, da je treba v pritožbi jasno navesti izpodbijane elemente sodbe, katere razveljavitev se predlaga, ter pravne trditve, ki ta predlog posebej utemeljujejo (sodba z dne 11. aprila 2013, Mindo/Komisija, C-652/11 P, EU:C:2013:229, točka 21).
- 36 V obravnavanem primeru sta družbi BTB in DPH jasno predstavili razloge, iz katerih menita, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo. Ti podjetji sta dovolj natančno opredelili točke izpodbijane sodbe, v katerih je bilo po njunem mnenju pravo napačno uporabljeno in na podlagi katerih je Splošno sodišče v obravnavanem primeru presodilo, da je Komisija pravilno ugotovila obstoj državnih pomoči.

- 37 V teh okoliščinah je treba ugovor nedopustnosti, ki ga je podala Komisija, zavrniti.
- 38 Pritožba družb BTB in DPH je zato dopustna.

Vsebinska presoja

- 39 Pritožnici v utemeljitev pritožbe navajata en sam pritožbeni razlog, ki ima dva dela, od katerih se prvi nanaša na kršitev pravil o dokaznem bremenu, drugi pa na načelo enakosti orožij in pravico do poštenega sojenja.

Prvi del edinega pritožbenega razloga

– Trditve strank

- 40 Družbi BTB in DPH s prvim delom edinega pritožbenega razloga trdita, prvič, da je Splošno sodišče z besedilom, da „morajo biti dokazi, ki jih predloži tožeča stranka, da bi se dokazalo, da je Komisija storila očitno napako pri presoji dejstev, ki bi upravičila razglasitev ničnosti spornega sklepa, zadostni, da se presoja dejstev iz spornega sklepa ne zdi verjetna“, iz točk 90 in 142 izpodbijane sodbe kršilo pravila o dokaznem bremenu na področju državnih pomoči. Splošno sodišče naj bi s tem, da je navedlo, da morata tožeči stranki predložiti dovolj prepričljive dokaze, da se zapletena gospodarska presoja dejstev iz spornega sklepa ne bi zdela verjetna, prevalilo dokazno breme.
- 41 Po mnenju teh podjetij je Splošno sodišče po eni strani potrdilo pravico Komisije, da ji ni treba dokazati, zakaj so zadevni ukrepi državne pomoči, in da lahko svojo presojo dejstev opre zgolj na „verjetne“ trditve ali dokaze, katerih resničnosti naj ji ne bi bilo treba dokazati. Po drugi strani naj bi Splošno sodišče od tožečih strank zahtevalo, naj dokažeta, da zadevni ukrepi niso državne pomoči.
- 42 Drugič, družbi BTB in DPH menita, da je iz točk 90 in 142 izpodbijane sodbe razvidno, da je Splošno sodišče implicitno ugotovilo, da če po preučitvi zadevnih ukrepov, ki jo opravi Komisija, obstaja dvom, ta dvom koristi Komisiji, saj lahko svojo presojo opre zgolj na „verjetne“ dokaze, katerih resničnosti naj ji ne bi bilo treba dokazati.
- 43 Komisija trditve družb BTB in DPH izpodbija.

– Presoja Sodišča

- 44 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča morajo biti za to, da se ukrep opredeli kot „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, izpolnjeni vsi pogoji, navedeni v nadaljevanju. Prvič, ukrep mora biti državni ukrep oziroma ukrep iz državnih sredstev. Drugič, ta ukrep mora biti tak, da lahko vpliva na trgovino med državami članicami. Tretjič, z njim mora biti prejemniku podeljena selektivna prednost. Četrtič, izkrivljati mora ali bi lahko izkrivljal konkurenco (sodba z dne 19. decembra 2019, Arriva Italia in drugi, C-385/18, EU:C:2019:1121, točka 31).
- 45 Opozoriti je treba tudi, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za državno pomoč štejejo ukrepi v kateri koli obliki, ki lahko neposredno ali posredno dajejo prednost podjetjem ali ki jih je treba obravnavati kot gospodarsko korist, ki je upravičeno podjetje v običajnih tržnih pogojih ne bi dobilo (sodba z dne 6. marca 2018, Komisija/FIH Holding in FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, točka 44).

- 46 Tako glede na cilj člena 107(1) PDEU, da se zagotovi neizkrivljena konkurenca, tudi med javnimi in zasebnimi podjetji, pojem „pomoč“ v smislu te določbe ne zajema ukrepa, ki je bil v korist podjetja odobren iz sredstev države, če bi podjetje enako prednost lahko pridobilo v okoliščinah, ki ustrezajo običajnim tržnim pogojem. Presoja pogojev, v katerih je bila taka prednost dodeljena, se torej načeloma opravi z uporabo načela zasebnega udeleženca (sodba z dne 6. marca 2018, Komisija/FIH Holding in FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, točka 45).
- 47 Načelo zasebnega udeleženca je eden od elementov, ki jih mora Komisija upoštevati pri ugotavljanju obstoja pomoči, in torej ni izjema, ki bi se uporabljala samo na predlog države članice, če je bilo ugotovljeno, da so podani konstitutivni elementi pojma „državna pomoč“ iz člena 107(1) PDEU (sodba z dne 6. marca 2018, Komisija/FIH Holding in FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, točka 46).
- 48 V tem okviru je treba spomniti, da je Sodišče že razsodilo, da Komisija ne more domnevati, da je bila podjetju dana prednost, ki pomeni državno pomoč, zgolj na podlagi negativne domneve, ki temelji na neobstoju informacij, ki bi omogočale nasproten sklep, če ni drugih elementov, ki bi pozitivno dokazovali obstoj take prednosti (sodba z dne 17. septembra 2009, Komisija/MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, točka 58).
- 49 Tako se mora Komisija pri uporabi načela zasebnega udeleženca vsaj prepričati, da so podatki, ki jih ima na voljo, čeprav so lahko razdrobljeni in nepopolni, zadostna podlaga za sklep, da je bila podjetju dana prednost, ki pomeni državno pomoč (glej v tem smislu sodbo z dne 17. septembra 2009, Komisija/MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, točka 56).
- 50 Komisija mora namreč svoje odločitve opreti na zanesljive in dosledne elemente, s katerimi je mogoče utemeljiti ugotovitve, do katerih je prišla (sodba z dne 17. septembra 2009, Komisija/MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, točka 55).
- 51 Poleg tega mora Komisija, kot je Splošno sodišče v bistvu navedlo v točki 82 izpodbijane sodbe, skrbno in nepristransko voditi postopek preučitve izpodbijanih ukrepov, tako da ima pri sprejetju končne odločitve o obstoju pomoči in po potrebi o njeni nezdržljivosti ali nezakonnosti na voljo najzanesljivejše in najpopolnejše podatke (glej v tem smislu sodbi z dne 2. septembra 2010, Komisija/Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, točka 90, in z dne 3. aprila 2014, Francija/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, točka 63).
- 52 V obravnavanem primeru je Splošno sodišče v točki 81 izpodbijane sodbe poudarilo, da je dokazno breme glede izpolnjevanja pogojev za uporabo merila zasebnega udeleženca na Komisiji in da to velja še toliko bolj, kadar izpodbijani sklep ne temelji na nepredložitvi elementov, ki jih je Komisija zahtevala od zadevne države članice, ampak na ugotovitvi, da zasebni akter ne bi ravnal enako kot organi navedene države članice, pri čemer ta ugotovitev pomeni, da je Komisija imela na voljo vse upoštevne dokaze, ki so bili potrebni za pripravo njenega sklepa.
- 53 Tako v nasprotju s tem, kar trdita družbi BTB in DPH, iz izpodbijane sodbe ne izhaja, da je Splošno sodišče ugotovilo, da zadošča, da Komisija svojo gospodarsko presojo opre zgolj na „verjetne“ trditve, katerih resničnosti naj ji ne bi bilo treba dokazati.
- 54 Glede trditev družb BTB in DPH, da je Splošno sodišče v točkah 90 in 142 izpodbijane sodbe ugotovilo, da bi morali predložiti dokaze, s katerimi bi dokazali, da zadevni ukrepi niso državne pomoči, je treba ugotoviti, da te trditve izhajajo iz napačnega razumevanja izpodbijane sodbe.
- 55 Iz točk 90 in 142 izpodbijane sodbe je namreč razvidno, da je Splošno sodišče v bistvu štel, da če je Komisija uporabila merilo zasebnega udeleženca, opravila svojo analizo in v sklepu ugotovila, da so zadevni ukrepi državne pomoči, mora tožeča stranka dokazati očitno napako pri presoji dejstev, ki jo je opravila Komisija.

- 56 Ta ugotovitev pa je le posledica načela, določenega v ustaljeni sodni praksi Sodišča, v skladu s katerim je nadzor, ki ga sodišči Unije izvajata nad zapletenimi gospodarskimi presojami Komisije, nujno omejen na preverjanje spoštovanja postopkovnih pravil in pravil glede obrazložitve ter pravilnosti ugotovljenega dejanskega stanja, neobstoja očitne napake pri presoji dejstev in zlorabe pooblastil (sodba z dne 2. septembra 2010, Komisija/Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, točka 66 in navedena sodna praksa).
- 57 Ob upoštevanju široke diskrecijske pravice Komisije pri uporabi načela zasebnega udeleženca je Splošno sodišče svoj nadzor pravilno omejilo na preverjanje neobstoja očitnih napak pri presoji v razlogovanju Komisije, ko je uporabila merilo zasebnega akterja, da bi dokazala, da so zadevni ukrepi državne pomoči.
- 58 Kot je namreč Splošno sodišče pravilno opozorilo v točki 87 izpodbijane sodbe, je sodni nadzor v zvezi z vprašanjem, ali ukrep spada na področje uporabe člena 107(1) PDEU, omejen, če je presoja, ki jo je opravila Komisija, tehnična ali zapletena (sodba z dne 30. novembra 2016, Komisija/Francija in Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, točka 88 in navedena sodna praksa).
- 59 V zvezi s tem je Splošno sodišče prav tako pravilno v točki 88 izpodbijane sodbe opozorilo, da kadar mora Komisija za ugotovitev, ali neki ukrep spada na področje uporabe člena 107(1) PDEU, uporabiti merilo zasebnega udeleženca, uporaba tega merila na splošno zahteva, da Komisija opravi zapleteno gospodarsko presojno (sodba z dne 30. novembra 2016, Komisija/Francija in Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, točka 89 in navedena sodna praksa).
- 60 Kot je razvidno iz ustaljene sodne prakse preučitev Komisije glede tega, ali je določene ukrepe mogoče opredeliti kot državno pomoč, ker naj javni organi ne bi ravnali enako kot zasebni udeleženec, zahteva zapleteno gospodarsko presojno (sodba z dne 20. septembra 2017, Komisija/Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, točka 62).
- 61 Splošno sodišče je v točkah 89 in 141 izpodbijane sodbe pravilno dodalo, da s svojo gospodarsko presojno ne more nadomestiti gospodarske presoje izdajatelja sklepa, katerega zakonitost mora preveriti (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2017, Komisija/Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, točka 63).
- 62 Splošno sodišče je tako nadzor spornega sklepa opravilo popolnoma v skladu z načeli in merili, na katera je bilo opozorjeno v sodni praksi, navedeni v točkah 56 in od 58 do 61 te sodbe.
- 63 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava, ko je v točkah 90 in 142 izpodbijane sodbe ugotovilo, da morata družbi BTB in DPH dokazati, da je Komisija storila očitno napako pri presoji dejstev, ki bi upravičila razglasitev ničnosti spornega sklepa.
- 64 Prvi del edinega pritožbenega razloga je zato treba zavrni kot neutemeljen.

Drugi del edinega pritožbenega razloga

– Trditve strank

- 65 Z drugim delom edinega pritožbenega razloga družbi BTB in DPH trdita, da je Splošno sodišče z besedilom, uporabljenim v točkah 90 in 142 izpodbijane sodbe in na katero je bilo opozorjeno v točki 40 te sodbe, kršilo načelo enakosti orožij in pravico do poštenega sojenja.
- 66 Ti podjetji menita, da to načelo pomeni obveznost dati vsaki stranki razumno možnost, da predstavi svoje stališče, vključno z dokazi, pod pogoji, ki je v primerjavi z nasprotno stranko ne postavljajo v bistveno slabši položaj.

- 67 V obravnavanem primeru pa naj bi Splošno sodišče s tem, da je ugotovilo, da bi morali družbi BTB in DPH predložiti zadostne dokaze, da se presoja zadevnih ukrepov, ki jo je sprejela Komisija, ne bi zdela verjetna, kršilo navedeno načelo, ker je Komisijo postavilo v ugodnejši položaj glede na navedeni podjetji. Če namreč Komisija in tožeče stranke podajo nasprotujoči si presoji dejstev, ki pa sta obe verjetni, naj bi imela pojasnila Komisije samodejno prednost pred pojasnili tožečih strank.
- 68 Po navedbah družb BTB in DPH je Splošno sodišče od njiju zahtevalo, naj predložita dokaze, katerih dokazna vrednost je večja od dokazne vrednosti dokazov, na podlagi katerih je Komisija utemeljila svojo presojo dejstev.
- 69 Taka porazdelitev dokaznega bremena naj bi bila v nasprotju s sodno prakso iz sodb z dne 28. marca 1984, *Compagnie royale asturienne des mines et Rheinzink/Komisija* (29/83 in 30/83, EU:C:1984:130, točka 16), in z dne 31. marca 1993, *Ahlström Osakeyhtiö in drugi/Komisija* (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 in od C-125/85 do C-129/85, EU:C:1993:120, točki 126 in 127), v katerih je bilo odločeno, da kadar Komisija ugotovi kršitev pravil o konkurenci ob opiranju na domnevo, da ugotovljenih dejstev ni mogoče razlagati drugače kot z obstojem protikonkurenčnega ravnanja, sodišče Unije zadevni sklep razveljavi, če zadevna podjetja podajo trditve, s katerimi je mogoče drugače pojasniti dejstva, ki jih je ugotovila Komisija, in ki omogočajo drugo verjetno razlago zanje od tiste, na podlagi katere je Komisija sklepala o obstoju kršitve.
- 70 Komisija trditve družb BTB in DPH izpodbija.

– *Presoja Sodišča*

- 71 V zvezi z dokaznim standardom, ki se zahteva za dokaz očitne napake pri uporabi načela zasebnega udeleženca, je treba najprej poudariti, da iz besedila, ki ga je Splošno sodišče uporabilo v točkah 90 in 142 izpodbijane sodbe, izhaja, da je od pritožnic zahtevalo, naj dokažeta obstoj napake, ki je dovolj resna, da omaja zapleteno gospodarsko presojo Komisije. Vendar iz tega besedila ne izhaja niti to, da bi pritožnici morali dokazati neobstoj državne pomoči, niti da bi se Komisija lahko oprla zgolj na verjetne trditve, da bi dokazala obstoj državne pomoči, niti da bi morali pritožnici v celoti ovreči gospodarsko analizo Komisije.
- 72 Kot pa je pravilno ugotovilo Splošno sodišče, je očitno napako mogoče dokazati z elementi, ki omajajo verjetnost presoje dejstev, ki jo je Komisija navedla v svojem sklepu. Nasprotno je treba tožbeni razlog, ki se nanaša na očitne napake, zavrnil, če kljub dokazom, ki so jih predložile tožeče stranke, izpodbijana presoja očitno ne vsebuje take napake.
- 73 Tako je možnost izpodbijanja verjetnosti presoje dejstev, ki jo je Komisija opravila v svojem sklepu, določena v korist pritožnic, v nasprotju s trditvami družb BTB in DPH pa besedilo, ki ga je Splošno sodišče uporabilo v izpodbijani sodbi, nikakor ne pomeni, da sta morali pritožnici v obravnavanem primeru predložiti dokaze, katerih dokazna vrednost je bila večja od dokazne vrednosti dokazov, na podlagi katerih je Komisija utemeljila svojo presojo dejstev.
- 74 Ob upoštevanju teh ugotovitev je Splošno sodišče v točkah 121, 124, 127, 180, 221, 248, 253, 276 in 285 izpodbijane sodbe presodilo, ali so trditve družb BTB in DPH zadostovale za to, da se presoja dejstev, ki jo je Komisija opravila v spornem sklepu, ne zdi verjetna, in ugotovilo, da ni bilo tako.
- 75 Glede trditev družb BTB in DPH, ki se nanašajo na sodbi z dne 28. marca 1984, *Compagnie royale asturienne des mines et Rheinzink/Komisija* (29/83 in 30/83, EU:C:1984:130, točka 16), in z dne 31. marca 1993, *Ahlström Osakeyhtiö in drugi/Komisija* (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 in od C-125/85 do C-129/85, EU:C:1993:120, točki 126 in 127), zadostuje navesti, da se Komisija pri uporabi načela zasebnega udeleženca ne opira na domnevo, da ugotovljenih dejstev ni

mogoče razložiti drugače kot z obstojem protikonkurenčnega ravnanja, temveč najprej opravi zapleteno gospodarsko presojo, da bi ugotovila, ali je bila zadevnemu podjetju dana prednost, ki pomeni državno pomoč.

- 76 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da v obravnavani zadevi Splošno sodišče s tem, da je v točkah 90 in 142 izpodbijane sodbe ugotovilo, da „morajo biti dokazi, ki jih predloži tožeča stranka, da bi se dokazalo, da je Komisija storila očitno napako pri presoji dejstev, ki bi upravičila razglasitev ničnosti spornega sklepa, zadostni, da se presoja dejstev iz spornega sklepa ne zdi verjetna“, ni kršilo niti načela enakosti orožij niti pravice do poštenega sojenja.
- 77 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba drugi del edinega pritožbenega razloga zavrniti kot neutemeljen.
- 78 Zato je treba pritožbo v celoti zavrniti kot neutemeljeno.

Stroški

- 79 Člen 137 Poslovnika, ki se na podlagi člena 184(1) tega poslovnika uporablja za pritožbeni postopek, določa, da končna sodba vsebuje odločbo o stroških.
- 80 V skladu s členom 138(1) navedenega poslovnika, ki se za pritožbeni postopek prav tako uporablja na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker je Komisija predlagala, naj se pritožnicama naloži plačilo stroškov, in ker ti s svojimi pritožbenimi predlogi nista uspeli, se jima naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Družbama BTB Holding Investments SA in Dufenco Participations Holding SA se naloži plačilo stroškov.

Podpisi